

ጌታዬ አላህ ነው

www.with-allah.com/am

أمهري

አንደኛ - በግለሰብ ላይ
በተለይ የሚስተዋሉ

www.with-allah.com

ሙሐመድ ብን ሰርራር አልያሚ
ዶክተር ዐብዱላህ ብን ሳሊም ባህማም

ሁለተኛው ምድብ - በተግባራትና በስነምግባር ላይ የሚኖረው ዕባዳዊ አሻራዎች ፦

የአላህ ተውሒድ በሰው ስነምግባርና በድርጊቶቹ ውስጥ፣ እንዲሁም በልቦናውና በጥንቁቅነቱ ላይም ይንጸባረቃል። በበግላዊ ስነምግባሩና ከሌሎች ጋር በሚኖረው ማህበራዊ ስነምግባሩ ውስጥም ይንጸባረቃል። ሕይወት በጥቅሉ ከኢማን፣ ከተውሒድና ከዕባዳ መገለጫ አሻራዎች አንዱ ነው። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ [النبا: 56]

«ጋኔንንና ሰውንም ለግዝቱኝ እንጅ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም።» [አልላራዎት: 56]

በአንድ ሰው ግላዊ ስነምግባር ላይ በግልጽ ከሚስተዋሉ አሻራዎቹ መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ ፦

አንደኛ - በግለሰብ ላይ በተለይ የሚስተዋሉ ፦

ጦሃራ (ንጽሕና) ፦

ለአንድ ሙእምን ጥራትና ንጽሕናን ከሚያስገኙት ሁሉ ትልቁና ዋነኛው ተውሒድ ነው። ለዚህ ነው አላህ የወደደው። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴾ [البقرة: 222]

«አላህ (ከኃጢአት) ተመላሾችን ይወዳል፤ ተጥራሪዎችንም ይወዳል።» [አልበቀራህ: 222]

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «መጥራትና ንጽሕና የኢማን ግማሽ ክፍል ነው።» (በሙስሊም የተዘገበ)

ጦሃራ የኢማን ግማሽ ክፍል የሆነው ከዋነኛ ዓይነቶቹ አንዱ በመሆኑ ነው። አላህ ﷻ ንጽሕናንን በሁሉም ዓይነቶቹ ይወዳል። ዓይነቶቹም ፦

1. ሕሊናዊ ንጽሕና ፦

ይህ ልቦናንና ነፍስን ከኃጢአቶች፣ ከአላህ ትእዛት ጥሰቶችና በአላህ ከማጋራት ቅሪቶች ማጥራትና ማጽዳት ነው። ይህም በእውነተኛ ተውበት፣ ልብን ከሽርክና ከጥርጣሬ፣ ከምቀኝነት፣ ከክፋት፣ ከእምነት ማገደልና ከከራት ቆሻሻዎች በማጽዳት የሚፈጸም ነው። የማጽዳቱ ተግባር ለአላህ ልቦናን ፍጹም በማድረግ፣ በጎ በጎውን በመውደድ፣ በትዕግስት፣ በመተና ነስ፣ በትህትና፣ በእውነተኛነትና የአላህ ﷻ ፊት በማስብ ብቻ እንጂ እውን መሆን አይችልም።

2. ቁሳዊ ንጽሕና ፦

ይህ ደግሞ ርክሰትንና ሐደሥን ማስወገድ ነው።

- ርክሰትን ማስወገድ ፦

ልብን ገላን ቦታንና በዚህ ስር የሚጠቃለሉትን በንጹህ ውሃ ከቆሻሻና ከነጃሳዎች ማጥዳት ነው።

- ሐደሥን ማስወገድ ፦

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «መጥራትና ንጽሕና የኢማን ግማሽ ክፍል ነው» (በሙስሊም የተዘገበ)

https://www.with-allah.com/am

ሐደሥ (በገላ ላይ ተከስቶ ጦሃራ ቅድመ ሁኔታ የተደረገባቸውን እንደ ሶላትና ጠዋፍ የመሳሰሉ ፅባዳዎችን ማከናወን የሚያግድ ክስተት) ማስወገድ ማለት ለሶላት፣ ቁርኣን ለመቅራት፣ ለጠዋፍ፣ ለአላህ ውዳሴና ለመሳሰሉት ገላን መታጠብ፣ ውዳእና ተየሙም ማድረግ ነው።

ሶላት ፦

ባሪያውን ከጌታው ጋር የሚያስተሳስር፣ አገልጋዩ ለጌታው ያለውን ታዛዥነት፣ ፍቅር፣ ተገዥነትና መተናነስ የሚገልጽበት ግንኙነት የሆነው ሶላት፣ የአላህን ተውሒድ ያንጸባርቃል። ለዚህም ነው ከሁለቱ ሽሃዳ ቀጥሎ ታላቁ የእስላም ማእዘን፣ የሃይማኖት ዐምድና የእርግጠኝነት ብርሃን የሆነው። በሶላት መንፈስ ይረካል፣ ልቦና ይጠራል፣ ልብ ይረጋጋል። ሶላት ከመጥፎ ሥራዎች የሚከለክል ሲሆን፣ ለኃጢአቶችም መታበስ ምክንያት ነው። ሶላት ተለይተው በተቀመጠ አፈጻጸም በተወሰነ ወቅት የሚከናወን ሲሆን፣ በተክቢር (አል'ላሁ አክበር) ተጀምሮ በተሰለም (አስ'ሰላሙ ዐለይኩም) የሚያበቃ ፅባዳ ነው።

ሶላትን የተወና ግዴታነቱን የካደ ሰው አላህንና መልክተኛውን የካደ፣ ቁርኣንን

ያስተባበለ ሰው ነው። ይህ ደግሞ ከኢማን መሠረት ጋር የሚጸረር ነው። ግዴታነቱን የሚያውቅና በስንፍና የሚተወው ሰው ግን ራሱን ለከባድ ማስጠንቀቂያና ለብርቱ አደጋ አጋልጧል። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦

«በአንድ ሰውና በማጋራትና በክህደት (በሽርክና በኩፍር) መካከል ያለው መለያ ሶላትን መተው ነው።» (በሙስሊም የተዘገበ)

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «ሶላት ብርሃን ነው።» (በባይሁቂ የተዘገበ)

ሌሎች ደግሞ እንዲህ ብለዋል- ሶላትን መተው ኩፍር ነው። ሆኖም ከሃይማኖት የሚያስወጣ ከባዱ ኩፍር አይደለም። ለሁሉም ግን ወይ ከሃይማኖቱ ጎራ የሚያስወጣ ኩፍር ነው። ወይም ከከባዳ ኃጢአቶችና ከአደገኛ ጥፋቶች አንዱ ነው።

ሶላት በአማኑ ላይ ታላላቅ አሻራዎችን የሚያሰርፍ ሲሆን፣ አንዳንዶቹ የሚከተሉት ናቸው ፦

- 1. ከመጥፎና ከሚጠላ ነገር ይከለክላል። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾﴾
[العنكبوت: 45]

«ከመጽሐፉ ወደ አንተ የተወረደውን አንብብ፤ ሶላትንም ደንቡን ጠብቀህ ስገድ፤ ሶላት ከመጥፎና ከሚጠላ ነገር ሁሉ ትከለክላለችና፤ አላህንም ማውሳት ከሁሉ ነገር በላጭ ነው፤ አላህም የምትሠሩትን ሁሉ ያውቃል።»

[አልዐንክቡት: 45]

https://www.with-allah.com/am

2. ከሁለቱ ሸሃዳዎች በኋላ ከሥራዎች ሁሉ በላይ ነው። ይህም እብን መስዑድ ጌታ ባስተላለፉት ቀጣዩ ሐዲሥ መሰረት ነው ፡

የአላህን መልክተኛ ጌታ ከሥራ በላይ የቱ ነው? ብዬ ጠየቅኳቸውና ፡ «ሶላትን በወቅቱ መስገድ ነው» አሉ። ከዚያስ? አልኳቸው።«ለወላጆች ደግ መሆን ነው» አሉ። ከዚያስ? አልኳቸው። «በአላህ መንገድ መታገል (ጅሃድ) ነው» አሉ። (በሙስሊም የተዘገበ)

አንድን የአላህ አገልጋይ ወደ ጌታው ከሚያቀርቡት ነገሮች መካከል ሶላት በላይ ነው።

3. ሶላት ኃጢአትን ያጥባል። ይህም ጃብር ብን ዐብዱላህ ጌታ ባስተላለፉት ሐዲሥ መሰረት ሲሆን፣ የአላህ መልክተኛ ጌታ እንዲህ ብለዋል ፡

«የአምስቱ ወቅት ሶላቶች ምሳሌ፣ ሰውየው በየቀኑ አምስት ጊዜ ገላውን እንደሚታጠብበት፣ በአንዳችሁ ደጃፍ ላይ እንደሚፈስ ትልቅ ወንዝ ነው።» (በሙስሊም የተዘገበ)

4. ሶላት ለሰጋጁ በዱንያም ሆነ በአክራ ብርሃን ነው። ነቢዩ ጌታ ሶላትን አስመልክተው እንዲህ ብለዋል ፡ «አዘውትሮ ተጠባብቆ የሰገደ ሰው፣ በትንሣኤ ቀን ብርሃን አስረጅና መድህን ይሆነዋል። አዘውትሮ ተጠባብቆ ያልሰገደው ሰው ግን፣ ብርሃን አስረጅም ሆነ መድህን አይኖረውም። በትንሣኤ ቀን ከቃሩን፣ ከፈርዖን፣ ከሃማንና ከአብይ ብን ኸለፍ ጋር ይሆናል።» (በአክራም የተዘገበ)

በተጨማሪም ነቢዩ ጌታ እንዲህ ብለዋል ፡ «ሶላት ብርሃን ነው።» (በቤህቲ የተዘገበ)

5. አላህ ጌታ በሶላት ደረጃዎችን ከፍ ያደርግበታል። ኃጢአቶችን ያራግፋል። ይህም ከሠውባን በተላለፈው ሐዲሥ መሰረት ሲሆን፣ ነቢዩ ጌታ እንዲህ ብለዋቸዋል ፡ «ሱጁድ አብዛ አዘውትር፣ አላህ አንድ ደረጃ ከፍ የሚያደርግህ፣ በርሱ አንድ ኃጢአት ከአንተ የሚያራግፍ ቢሆን እንጂ አንድ ሱጁድ አታደርግምና።» (በሙስሊም የተዘገበ)

6. ሶላት ከነቢዩ ጌታ ጋር ወደ ጀነት ከሚያስገቡ አበይት ምክንያቶች አንዱ ነው። ከረቢዓ ብን ከዕብ አልአስሊሚ ጌታ የሚከተለው ሐዲሥ ተላልፏል ፡ ከአላህ መልክተኛ ጌታ ዘንድ አድር ነበር፤ ውዱእ ማድረጊያ ውሃና የሚፈልጉትን አቀረብኩላቸውና ፡ «የምትፈልገውን ጠይቅ» አሉኝ። ጀነት ውስጥ ከርስዎ ጋር መሆንን እጠይቃለሁ፣ አልኳቸው። ከርሱ ሌላስ? አሉኝ። እርሱውኑ ነው፣ አልኳቸው። «እንግዲያውስ ሱጁድን በማብዛት በራስህ ላይ አግዝኝ።» አሉ። (በሙስሊም የተዘገበ)

ሶላት በኃያሉ አላህ ጌታ እና በደካማው ባሪያ መካከል የሚገኝ፣ ደካማውን በኃያሉ ጌታ ኃይል የሚያጠነክር፣ የርሱን ውዳሴ የሚያበዛ፣ ልብን ከርሱ ጋር የሚያስተሳስር፣ የመገናኛ መስመር ነው። የሶላት ዋነኛ ዓለማዎችም እነዚህ ናቸው። አላህ ጌታ እንዲህ ብሏል ፡

[14] ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ [طه:14]

«ሶላትንም (በርሷ) እኔን ለማውሳት ስገድ።» [ጣሃ:14]

ዘካ ፡

ዘካ ነፍስን ገንዘብንና ሕብረተሰቡን የሚያጠራና የሚያጎለብት ማጽጃ ነው።

ቃሉ መጥራትና መፋፋትን የሚያመለክት ሲሆን፣ የአላህን ተውሐድ የሚያረጋግጥ አገልጋይ ነፍስ ስትጠራና ልቦናው ሲጸዳ ሀብትና ንብረቱን የዘካ ግዴታን ለሚገባቸው በመክፈል እንዲያጸዳና እንዲያጠራ ያደርገዋል። ዘካ ድሆችና አጦች በሀብታሞች ሀብት ውስጥ ያላቸው የግዴታ ድርሻ ሲሆን፣ የአላህን ውዴታ የሚያስገኝና ነፍስን የሚያጠራ ለችግረኞች የሚከፈል በጎ አድራጎት ነው።

ዘካ እስላም ውስጥ ከፍተኛ ግምት የሚሰጠውና ትልቅ ቦታ የሚይዝ እስላማዊ ግዴታ ነው። ከድንጋጌው በስተጀርባ ያለው ጥበብም አስፈላጊነቱን በጉልህ የሚያመለክት ነው። ጥበቡንና ፍልስፍናውን አስተውሎ ያስተነተነ ሰው የዚህን ታላቅ ማእዘን አስፈላጊነትና ፋይዳውን በቀላሉ ይገነዘባል። ከፋይዳዎቹ መካከል የሚከተሉትን እናገኛለን ፡-

1. የሰውን ነፍስ ከንፋግነት፣ ከራስ ወዳድነት፣ ከስግብግብነትና ከአግብስባሽነት ቆሻሻ ማጥራት።
2. ድሆችን አጦችንና ችግረኞችን ማገዝ፣ ችግራቸውን ማስወገድና መሰረታዊ ፍላጎቶቻቸውን ማሟላት።
3. የሕብረተሰቡና የሕዝቡ መልካም ኑሮና የተረጋጋ ሕይወት የሚመሰረትባቸውን የጋራ ጥቅሞች እውን ማድረግ።
4. ገንዘብ በጥቂት ባለ ሀብቶችና ነጋዴዎች ወይም በተወሰኑ መደቦች እጅ ብቻ ተይዞ እንዳይደልብና ፍትሐዊ የሀብት ስርጭትና ክፍፍል

እንዲኖር ማድረግ።

5. እስላማዊውን ሕብረተሰብ እንደ አንድ ቤተሰብ በማድረግ፣ ሀብታሙ ለደሃው፣ አቅም ያለው አቅም ለሌለው ወገኑ እንዲያስብና የጋራ ተራድኦ እንዲኖር ሁኔታዎችን ያመቻቻል።
6. ዘካ አላህ ለሀብታሞች በዘረጋው ጸጋ ምክንያት ድሆች በነሱ ላይ የሚቋጥሩትን የንዴትና፣ የቁጭትና የቅናት ስሜት ከልባቸው ያጸዳል።
7. ዘካ እንደ ስርቆት ንጥቅያና ዝርፊያ ያሉ ገንዘብ ነክ ወንጀሎችን ይከላከላል።
8. ሀብትና ነብረትን ያፋፋል፣ ይጨምራል።

ዘካ ግዴታ መሆኑን የሚደነግጉ ግልጽ የሆኑ አያሌ ማስረጃዎች በክታብና በሱንና ውስጥ ቀርበዋል። እስላም ከተመሰረተባቸው ጽኑ መሰረቶች አንዱ መሆኑን ነቢዩ ﷺ አብራርተዋል። ለዚህም ነው የዚህ ሃይማኖት ሦስተኛው ማእዘን የሆነው። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፡-

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَآرْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ [البقرة: 43]

«ሶላትንም ደንቡን ጠብቃችሁ ስገዱ፤ ዘካንም (ግዴታ ምጽዋትን) ስጡ፤ (ለጌታችሁ) ከአጎንባሾች ጋርም አጎንብሱ።» [አልቀራሁ: 43]

በተጨማሪም አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፡-

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ [البقرة: 110]

«ሶላትንም ደንቡን ጠብቃችሁ ስገዱ፤ ዘካንም ስጡ፤ ለነፍሶቻችሁም፣ ከበጎ ሥራ የምታስቀድሙትን አላህ ዘንድ ታገኙታላችሁ፤ አላህ የምትሠሩትን

https://www.with-allah.com/am

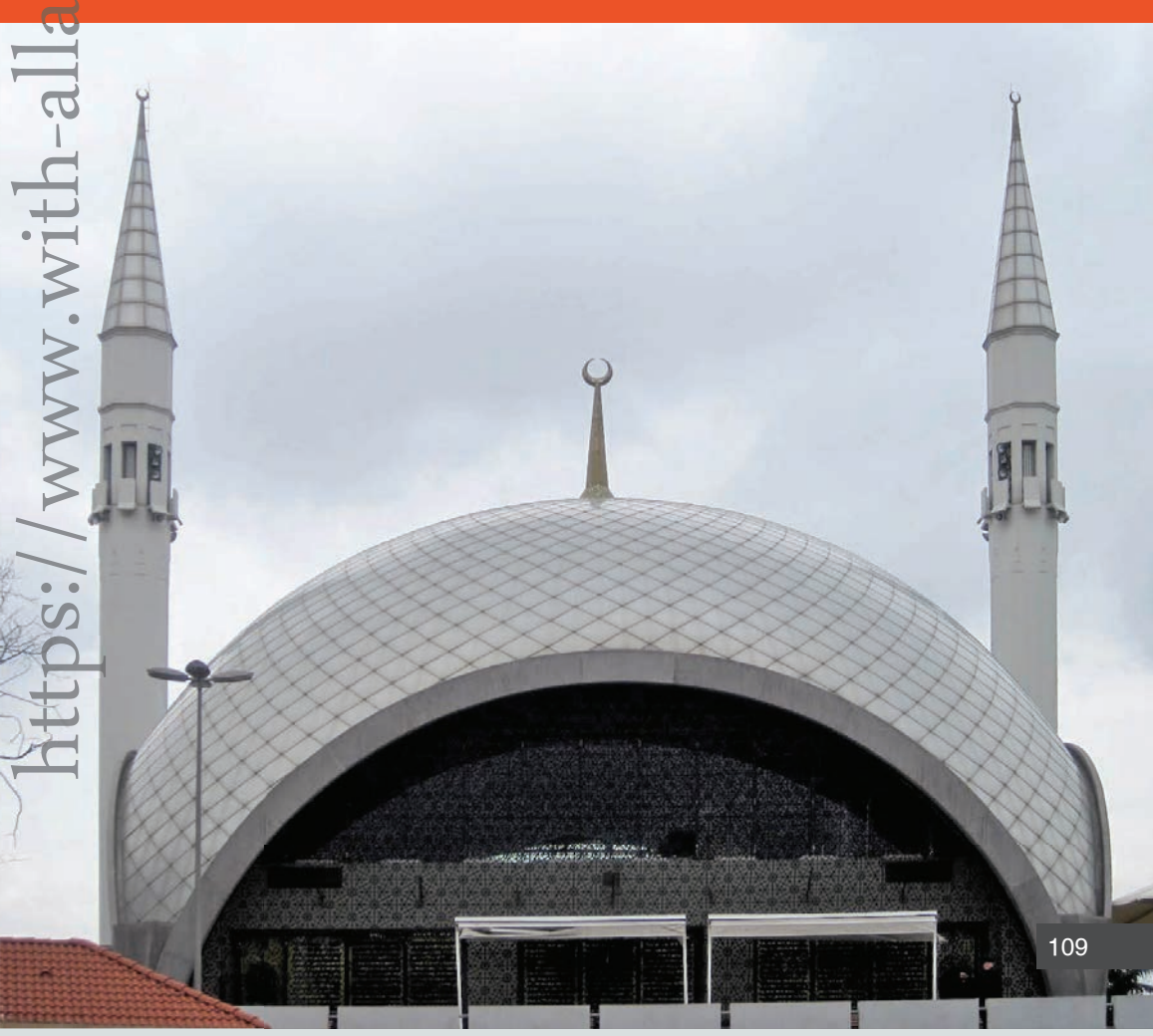
ሁሉ ተመልካች ነውና።» [አልባቀራሁ፡110]

በታዋቂው የጀብሪል ሐዲሥም በግልጽ ተቀምጧል ፡ «እስላም ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ አለመኖሩንና ሙሐመድ የርሱ መልእክተኛ መሆኑንና መመስከር፣ ሶላትን ደንቡን ጠብቆ መስገድ፣ ዘካን መስጠት፣ ረመዳንን መጸምና አቅም ካለህ የሐጅ ሥርዓተ ጸሎት መፈጸም ነው።» (በሙስሊም የተዘገበ)

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፡ «እስላም በአምስት (ማእዘኖች) ላይ ነው የተመሰረተው። (እነሱም) ፡- ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ አለመኖሩንና ሙሐመድ የርሱ አገልጋይና መልእክተኛው መሆኑንና መመስከር፣ ሶላትን ደንቡን ጠብቆ አዘውትሮ መስገድ፣ ዘካን መስጠት፣ የሐጅ ሥርዓተ ጸሎት መፈጸምና ረመዳንን መጸምናቸው።» (በቡኻሪ የተዘገበ)

እነዚህና የመሳሰሉት ጥቅሶች ዘካ የእስላም አንዱ ማእዘንና ሃይማኖቱ ከታነጸባቸው ታላላቅ መሠረቶችም አንዱ መሆኑን በግልጽ ያስረዳሉ።

<https://www.with-allah.com/am>

ጾም ፦

አላህ ﷻ የጾምን ግዴታ ደንግጎ፣ የአስላም አንዱ ማእከን አድርጎታል። ጾም አላህን ለመገዛት ዓለማ ከጎሕ መቅደድ እስከ ጸሐይ መጥለቅ ድረስ ጾምን ከሚያፈርሱ ነገሮች ታቅቦ መዋል ነው። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَامَ إِلَى الْبَيْتِ﴾ [البقرة: 187]

«ከጎህ የኾነው ነጩ ክርም ከጥቁሩ ክር (ከሌሊት ጨለማ) ለናንተ እስከሚገለጽላችሁ ድረስ ብሉ፤ ጠጡም፣ ከዚያም ጾምን እስከ ሌሊቱ ድረስ ሙሉ።» [አልባቀራህ:187]

በአላህ አገልጋይ ልብ ውስጥ ኢማንና የአላህ ተውሐድ ስር ሰደው ሲጸኑ፣ አላህ ግዴታ ያደረገበትን ሁሉ ለመተግበር አነሳሽ ምክንያት ይሆኑታል። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 183]

«እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ጾም በነዚያ ክናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ፣ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደነባ)፣ ልትጠነቀቁ ይከጀላልና።» [አልባቀራህ:183]

አማኝ ሰው በጾም ይደሰታል፣ ለመጾምም ይጓጓል። ይህን አስመልክቶ አላህ ﷻ ሐዲሥ አልቁድሲ ውስጥ እንዲህ ብሏል ፦ «የአዲም ልጅ ሥራ ሁሉ ለራሱ ነው፤ ከጾም በስተቀር፣ እርሱ ለእኔ ነውና እኔ ነኝ ምንዳውን የምሰጠው . . . » (በቡኻሪ የተዘገበ)

ጾም በአማኝ አገልጋይ ላይ የሚኖረው አሻራ ብዙ ሲሆን፣ ጥቂቶቹ የሚከተሉት

ጾም የኢማን ግንባታና የእነጻው ትምህርት ቤት ነው።

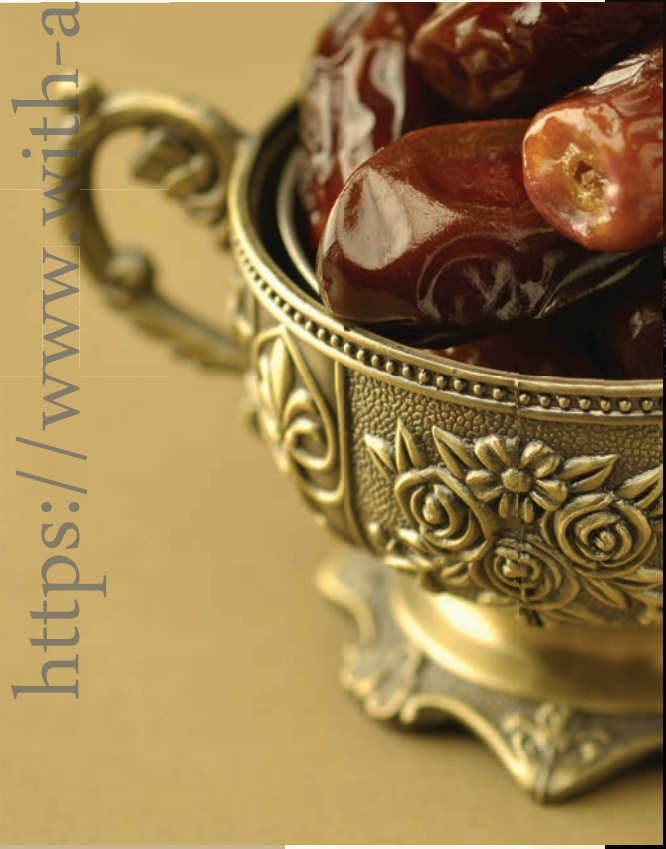
ናቸው ፦

1. ጾም በባሪያውና በፈጣሪ መካከል የሚገኝና በሙእምነት ሕሊና ውስጥ በሚገኝ የአላህን ተቆጣጣሪነት የመገንዘብ እውነተኛ ስሜት የሚገለጽ ምስጢር ነው። ጾም በጾመኛውና በአላህ መካከል ብቻ የተወሰነ ዕባዳ በመሆኑ ለታይታና ለጉራ የተጋለጠ አይደለም። የአላህን ተጠባባቂነትና ተቆጣጣሪነት የመገንዘብ ስሜትን በአማኝ ውስጥ የሚያንጽ ሲሆን፣ ይህም ብዙዎች የሚጓጉለት ታላቅ ግብና ክቡር የሆነ ዓለማ ነው።
2. ሕዝቡን (ኡማውን) ሥርዓትና አንድነትን ፣ ፍቅር ፣ ፍትሕና እኩልነትን ልማዱ እንዲያደርግ ያሰለጥናል። በምእመናን ልቦና ውስጥ የመተሳሰብ የመተዘንና የደግነት ባሕርያት የሚያንጽ ሲሆን፣ ሕብረተሰቡንም ከአኩሪና ጎጂ ነገሮች ይጠብቃል።
3. ሙስሊሙን የወንድሞቹ ችግር እንዲሰማውና ለድሆችና ለችግረኞች እንዲለግስ ያነሳሳዋል። በዚህም በሙስሊሞች መካከል ፍቅርና ወንድማማችነት ይረጋገጣል።
4. የገዛ ራስን መቆጣጠር፣ ኃላፊነትን መሸከምና አስቸጋሪ ሁኔታዎችን መወጣት የሚያስችል ተግባራዊ ስልጠና ነው።
5. ለጾመኛው ኃጢአት ላይ እንዳይወድቅ መከላከያ ይሆናል። አያሌ ሰናይ ነገሮችን እንዲያገኝ ያደርገዋል። ነቢዩ ﷺ ከጌታቸው በተላለፈላቸው ሐዲሥ አልቁድሲ ውስጥ

https://www.with-allah.com/am

እንዲህ ብለዋል ፦ «ጾም (ከእሳት የሚከላከል) ጋሻ ነው። መጥፎና አልባሌ አይናገር፤ጅል አይናገር አይሥራ፤ሌላ ሰው ቢጣላው ወይም ቢዘልፈው፤ሁለት ጊዜ እኔ ጾመኛ ነኝ ይበልጥ።ነፍሴ በእጁ በሆነችው (አላህ) እምላለሁ፤የጾመኛው የአፍ ጠረን ለውጥ አላህ ዘንድ ከሚሰክሽቶ የበለጠ መዓዘ አለው። ምግቡንና መጠጡን፤ሥጋዊ ፍላጎቱንም ለእኔ ብሎ ነው የሚተወው። ጾም ለእኔ ነውና እኔ ነኝ ምንዳውን የምሰጠው፤አንድ ሐሰና (መልካም ሥራ ምንዳው) አስር እጥፍ ነው።»
(በቡኻሪ የተዘገበ)

<https://www.with-allah.com/am>

ሐጅ ፡

የአላህ ተወሒድ በሐጅ ሥርዓተ ጸሎት ውስጥ ይንጸባረቃል። ሐጅ አንድ የአላህ አገልጋይ ተወሒድን ከሚጨምርባቸውና በኢማን ሙላት ከሚዋብባቸው ዕባዳዎች አንዱ ነው። ሐጅ ላይ ሐጅ አድራጊው ገና ሥርዓተ ዕባዳውን «ለብበይክ አልላሁም መለብበይክ፣ ለሽሪክ ለክ ለብበበይክ» ብሎ ሲጀምር ተወሒድን ያውጃል። በሁሉም የሐጅ ክንውኖች ላይም ተወሒድን ያንጸባርቃል። ተወሒድን አውጆና ለተወሒድ ፍጹም ሆኖ ልክ እናቱ እንደወለደቸው ቀን ከኃጢአት ንጹሕ ሆኖ ሐጁን ያጠናቅቃል። ሐጅ የተለየ የዕባዳ ክንውን ሲሆን፣ ከአላህ ላይ በተላለፈውና ረሱል ላይ በፈጸሙት መሰረት ለመፈጸም በተወሰነ ወቅት ወደ መካ የተከበረው መስጊድ መሄድ ነው። ሐጅ አላህ ላይ በባሮቹ ላይ የደነገገው፣ በክታብና በሱንና አንቀጾች፣ በሙስሊሞች የጋራ አቋም የተረጋገጠ እስላማዊ ግዴታ (ፈርድ) ነው።

ሐጅ በአማኑ ሰው ሕይወት ላይ ከሚኖራቸው አሻራዎች መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ ፡

1. ኃጢአቶችና ጥፋቶች እንዲታወቁ ምክንያት ነው። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፡

«እስላም ከርሱ በፊት የነበረውን የሚያፈርስ መሆኑን፣ ህጅራም (ስደት) ከርሱ በፊት የነበረውን የሚያፈርስ መሆኑንና ሐጅም ከርሱ በፊት የነበረው የሚያፈርስ መሆኑን አታውቀውም . . »
(በሙስሊም የተዘገበ)

2. ሐጅ አድራጊው የአላህን ﷻ ትእዛዝ ለመተግበር ብሎ ነው ከቤተሰቡና ከልጆቹ ተለይቶ፣ የተሰፉ ልብሶችን አውልቆ በመጓዝ የጌታውን ተወሒድ የሚያውጀው። ይህም የተገዥነትና የታዛዥነት ሁሉ ቁንጮ ነው ።
3. ሐጅ የአላህን ውዴታ ለማግኘትና ጀነት ለመግባት ምክንያት ነው። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፡

«ተቀባይነት ያለው ሐጅ ከጀነት በስተቀር ሌላ ምንዳ የለውም።»
(በቡኻሪና ሙስሊም የተዘገበ)

4. ሐጅ በሰዎች መካከል ለሚኖር የእኩልነትና የፍትሕ መርሕ ተግባራዊ መገለጫ ነው። ይህም ሰዎች በየትኛው የሳለማዊ ሕይወት ጉዳዮች በመካከላቸው አንዳች ልዩነት በማይታይበት ሁኔታ በምድረ ዐረፋ በአንድነት መገኘታቸው ነው። በዚህ ትእይንት ላይ ብቸኛው መበላላጫ ለአላህ ያለቸው ፍራቻ (ተቅዋ) እና የተወሒዳቸው ጥራት ብቻ ነው።

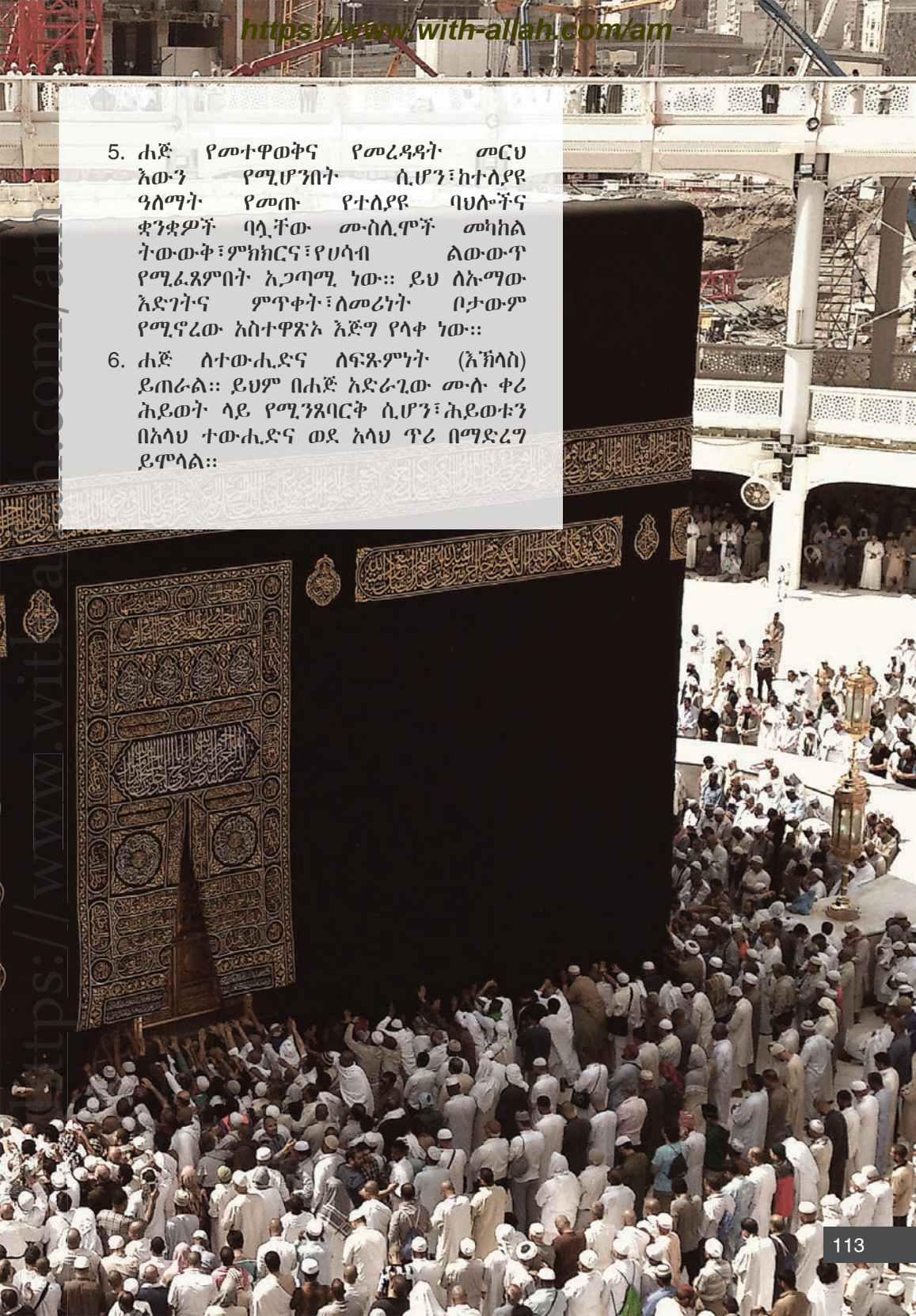
<https://www.wit-allah.com/am>

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፡ «በከዕባ ዙሪያ መብር፣ በሶፋና መርዋ መካከል መመላለስ፣ ጠጠሮችን መወርወር የተደረገው፣ የአላህን ላይ ወስዳሴ (ገዢ) ሕያው ለማድረግ ብቻ ነው።» (በአሕመድ የተዘገበ)

5. ሐጅ የመተዋወቅና የመረዳዳት መርህ እውን የሚሆንበት ሲሆን፣ ከተለያዩ ዓለማት የመጡ የተለያዩ ባህሎችና ቋንቋዎች ባሏቸው ሙስሊሞች መካከል ትውውቅ፣ ምክክርና፣ የሀሳብ ልውውጥ የሚፈጸምበት አጋጣሚ ነው። ይህ ለሎማው እድገትና ምጥቀት፣ ለመሪነት ቦታውም የሚኖረው አስተዋጽኦ እጅግ የላቀ ነው።

6. ሐጅ ለተውሐድና ለፍጹምነት (እክላስ) ይጠራል። ይህም በሐጅ አድራጊው ሙሉ ቀሪ ሕይወት ላይ የሚንጸባርቅ ሲሆን፣ ሕይወቱን በአላህ ተውሐድና ወደ አላህ ጥሪ በማድረግ ይሞላል።

ሁለተኛ - ከሰዎች ጋር በሚኖረው አጠቃላይ ግንኙነት ላይ የሚኖረው አሻራ ፦

የተውሒድና የኢማን አሻራ በሙክምን ልብና በግላዊ ስነምግባሩ ውስጥ እንደተንጸባረቀው ሁሉ፣ ከሰዎች ጋር በሚኖረው ማህበራዊ ግንኙነት ውስጥም ይንጸባረቃል። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «የተላክሁት መልካም ስነምግባራትን ምሉእ ለማድረግ ነው።» (በቤይሁቲ የተዘገበ)

ከዚህም አልፎ ነቢዩ ﷺ ኢማንና መልካም ስነምግባርን እርስ በርስ የተሳሰሩ አድርጓቸዋል። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «ከምእመናን ሁሉ ኢማናቸው ይበልጥ ምሉእ የሆነው ስነምግባራቸው ይበልጥ ያማረውና ለቤተሰባቸው ይበልጥ ገር የሆኑት ናቸው።» (በትርጉምዚ የተዘገበ)

የአላህ ﷻ ተቆጣጣሪነት ሁሉም ከአእምሮው ጓዳ የማይጠፋው የተውሒድ ሰው፣ በተለያዩ የሕይወቱ ገጽታዎችና የኑሮ መስኮች ላይ ለሰው ልጆች ያለው እዝነትና ርኅራኄ የበዛ ይሆናል።

በቤቱና በቤተሰቡ ፦

1. ለወላጆቹ የሚኖረው መልካም አያያዝ ፦

የተውሒድ ሰው ከማንም በላይ ለወላጆቹ ያለበትን ግዴታ በትጋት ይወጣል። አላህ ﷻ መጽሐፉ ውስጥ ተውሒድንና ለወላጆች ደግ መሆንን አንድ ላይ ሲያቆራኝ እንዲህ ብሏል ፦

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۗ وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ اللَّيْلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ أَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ۗ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلأُولَٰئِينَ عَفْوَراً ۝﴾ [الإسراء: 23-25]

«ጌታህም (እንዲህ ሲል) አዘዘ፤- እርሱን እንጂ ሌላን አትገዙ፤ በወላጆቻችሁም መልካምን ሥር፤ በአንተ ዘንድ ኾነው፤ አንዳቸው ወይም ሁለታቸው፤ እርጅናን ቢደርሱ፤ ፎህ አትበላቸው፤ አትገላምጣቸውም፤ ለእርሱም መልካምን ቃል ተናገራቸው። ለሁሉም ከእዝነትህ የመዋረድን ክንፍ ዝቅ አድርግላቸው፤ ጌታዬ ሆይ! በሕጻንነቴ (በርኅራኄ) እንዳሳደጉኝ፤ እዘንላቸውም በል። ጌታችሁ በነፍሶቻችሁ ውስጥ ያለውን ሁሉ ዐዋቂ ነው። ታዛዦችም ብትኾኑ፤ (በመሳሳትም ብታጠፉ) እርሱ ለተመላሾች መሓሪ ነው።» [አልኢስራክ:23-25]

በተጨማሪም አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرَكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ إِلَيْكَ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝﴾ [العنكبوت: 8]

«ሰውንም በወላጆቹ መልካም አድራጎትን አዘዘው፤ ላንተም በርሱ ዕውቀት የሌለህን (ጣዖት)፤ በእኔ እንድታጋራ ቢታገሉህ አትታዘዛቸው፤ መመለሻችሁ ወደኔ ነው፤ ትሠሩት የነበራችሁትንም ሁሉ እነግራችኋለሁ።» [አልዐንክስ:8]

https://www.with-allah.com/am

2. የልጆች አያያዝ ፦

ልጆች የቅርብ ቱሕይወት ጌጦች መሆናቸውን አስመልክቶ አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል፦

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ [النكهة: 46].

«ንገዘብና ወንዶች ልጆች የቅርብ ቱሕይወት ጌጦች ናቸው፤» [አልከህፍ:46]

በሙእምነት ልብ ውስጥ ያለው የአላህ ተውሒድ ልጆቹንና ቤተሰቡን በእስላማዊ መንገድ እንዲያሳድጋቸውና እንዲቀርጸቸው ያደርገዋል። አላህ ﷻ ምእመናን በእማናቸው ራሳቸውንና ቤተሰባቸውን ከጀህንም እሳት እንዲጠብቁ ጥሪ ሲያደርግላቸው እንዲህ ብሏል ፦

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ [النحر: 6].

«እላንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችንን መቆጣጠያ ሰዎችና ደንጊያዎች ከሾነች እሳት ጠብቁ፤ በርሷ ላይ ጨካኞች፣ ኃይለኞች የሾኑ መላእክት አልሉ፤ አላህን፣ ይዘታቸውን ነገር (በመጣስ) አያምጡም፤ የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።» [አልተሕሪም:6]

ኃላፊነቱንም በያንዳንዱ ሰው ላይ አድርጓል። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «እያንዳንዳችሁ እረኞች ናችሁ፤ ስለ መንጋዎቻችሁ ኃላፊነት አለባችሁ። ሕዝብ የሚያስተዳድር መሪ ለሕዝቡ እረኛ ነው፤ ለመንጋው ኃላፊነት አለበት። ሰው በቤቱ ውስጥ በሚኖሩ ሰዎች ላይ እረኛ ነው፤ ስለ መንጋው ኃላፊነት አለበት። ሚስት ለባልዋ ቤተሰብና ለልጆቹ እረኛ ነች፤ ስለ መንጋው ኃላፊነት አለባት። የሰው አገልጋይ ለጌታው ንብረት እረኛ ነው፤ ለዚህም ኃላፊነት አለበት። ስለዚህ እያንዳንዳችሁ እረኞች ናችሁ፤ ሁላችሁም በየራሳችሁ ኃላፊነት አለባችሁ።» (በቡኻሪ የተዘገበ)

3. ለሚስት የሚደረግ አያያዝ ፦

የተውሒድ ሰው ለሚስቱ ያለበትን ግዴታ ይወጣል፤ በርሷ ነገር አላህን ያስባል። የሚገባትን ሲፈጽምና ደግነትን ሲያሳያት የአላህን ተቆጣጠሪነት እያሰላሰለ ነው። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፦

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ [البقرة: 228].

«ለነርሱም (ለሴቶች) የዚያ በነርሱ ላይ ያለባቸው (ግዳጅ) ብጤ በመልካም አኑዋኑዋር (በባሎቻቸው ላይ መብት) አላቸው፤» [አልባቀራህ:228]

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «በላጫችሁ ለቤተሰቡ ከሌላው ይበልጥ ጥሩ የሆነ ሰው ነው፤ እኔ ከሁላችሁም ይበልጥ ለቤተሰቤ ጥሩ ነኝ . . . » (በትርጉሙ የተዘገበ)

https://www.with-allah.com

ሴቶች ባለቤታቸውን በመክሰስ ወደ አላህ መልክተኛ ﷺ ሲመጡ፣ ነቢዩﷺ እንዲህ ብለዋል ፡- «ምርጫቸው ለሴቶቻችሁ ምርጫቸው የሆኑት ሆኑ።» (በእብን ማጃህ የተዘገበ)

4. የባል አያያዝ ፡-

ተውሒድ ወደ ጌታዋ ጀነት ትደርስ ዘንድ፣ ለባላ ያለባትን ግዴታ እንድትወጣ ምክንያት የሚሆን የአላህ ፍራቻ በሙእምና ሴት ልብ ውስጥ እንዲፈጠር ያደርጋል። ነቢዩﷺ እንዲህ ብለዋል ፡- «ሴት አምስት ወቅቷን ከሰገደች፣ ወሯን (ረመዳንን) ከጸመች፣ ብልቷን ከጠበቀችና ለባላ ከታዘዘች፣ ከጀነት በሮች በፈለግሽው ጀነት ግቢ ትባላለች።»

(በአሕመድ የተዘገበ)

አቅሙ የማይፈቅደውን ነገር እንዳትጠይቀውም አላህ አዟታል። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፡-

﴿لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلَْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَّا آتَاهَا سَيِّجَعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ [انطلاق: 7].

«የችሎታ ባለቤት ከችሎታው ይቀልብ፣ በርሱም ላይ ሲሳይ የተጠበበት ሰው፣ አላህ ነፍሱን የሰጣትን እንጅ አያስገድድም፤ አላህ ከችግር በኋላ ምቹትን በእርግጥ ያደርጋል።» [አልጣላቅ: 7]

የዘመዶችና የጎረቤቶች አያያዝ ፡-

ዝምድናን መቀጠልና የጎረቤት ሐቅ

አላህ ﷻ የርሱን ተውሒድና ዕባዳውን፣ ሙእምኑ ሰው ለወላጆቹ፣ ለዘመዶቹና ለጎረቤቶቹ ካለው አያያዝና ስነምግባር ጋር አቆራኝቷል። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፡-

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ [النساء: 36].

«አላህንም ተገዙ፣ በርሱም ምንንም አታጋሩ፣ በወላጆችና በቅርብ ዝምድና ባለቤትም፣ በየቲሞችም፣ በምስኪኖችም፣ በቅርብ ጎረቤትም፣ በሩቅ ጎረቤትም፣ በጎን ባልደረባም፣ በመንገደኛም፣ እጅቻችሁም ንብረት ባደረጓቸው (ባሮች)፣ መልካምን (ሥሩ)፣ አላህ ኩራተኛ ጉረኛ የሾነን ሰው አይወድም።» [አልኒሳእ: 36]

በተጨማሪም አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል ፡-

﴿فَنَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [الروم: 38].

https://www.with-allah.com/am

«የዝምድናን ባለቤት ተገቢውን ስጠው፤ ለድካም፣ (እርዳ)፤ ይህ ለነዚያ የአላህን ፊት (ውዴታውን) ለሚሹ መልካም ነው፤ እነዚያም እነሱ የፈለጉትን የሚያገኙ ናቸው።» [አልፋም:38]

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «በአላህና በመጨረሻው ቀን የሚያምን ሰው፣ ለጎረቤቱ ደግ ይሁን . . . » (በመ-ስለም የተዘገበ)

ከሁሉም ሰዎች ጋር በሥራ ላይ ፦

ኢማን በተውሒድ ሰው ልብ ውስጥ መልካም ስነምግባርን ያንጻል። ለሰዎች ቅን፣ በበይነሰባዊ ግንኙነቱም ላይ ሐቀኛ እንዲሆን ያደርገዋል። እነዚህ አንድ ሙእምን ወደ አላህ ﷻ የሚቃረብባቸው ምርጥ የትሩፋት ሥራዎች ናቸው።

1. መልካም ስነምግባር ፦

አላህ ﷻ ስለ ነቢዩ ﷺ ባሕርይ ሲገልጽ እንዲህ ብሏል፦

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾﴾ [الفلم: 4]

«አንተም በታላቅ ጠባይ ላይ ነህ።»

[አልቀሳም:4]

የአላህ መልክተኛ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «ሰዎችን በብዛት ወደ ጀነት የሚያስገባው የአላህ ፍራቻ (ተቅዋ) እና መልካም ስነምግባር ናቸው።» (በሱርምዚ የተዘገበ)

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «ከሰዎች ሁሉ አላህ ዘንድ ተወዳጅ ከሁሉም ይበልጥ ለሰዎች ጠቃሚ የሆነ ሰው ነው። አላህ ዘንድ ከሥራዎች ሁሉ ተወዳጅ ወደ አንድ ሙስሊም ልብ የምታስገባው ደስታ፣ ወይም የምታስወግድለት ችግር፣ ወይም የምትከፍለለት ዕዳ፣ ወይም የምታባርርለት ርሃብ ነው። ለጉዳዩ ብዬ ከአንድ ወንድሜ ጋር መሄድ በዚህ መስጊድ ውስጥ ለዕባዳ እዕትካፍ ከመቀመጥ ይበልጥ ለኔ የተወደደ ነው።» (በጠባራኒ የተዘገበ)

2. እውነተኛነት። አላህ ﷻ እንዲህ ብሏል፦

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١١٩﴾﴾

«እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህን ፍሩ፣ ከእውነተኞቹም ጋር ኹኑ።»

[አልተውባህ:119]

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፦ «እውነተኛነት ወደ በጎ ነገሮች ይመራል፤ በጎ ነገሮች ደግሞ ወደ ጀነት ይመራሉ፤ አንድ ሰው በጣም እውነተኛ እስከመሆን ድረስ እውነትን ይናገራል፤ ውሸት ወደ ኃጢአት ይወስዳል፤ ኃጢአት ደግሞ ወደ ጀሀንም እሳት ይወስዳል፤ አንድ ሰው አላህ ዘንድ ውሸተኛው ተብሎ እስኪመዘገብ ድረስ ውሸትን ይናገራል።» (በቡኻሪ የተዘገበ)

በተጨማሪም ነቢዮች እንዲህ ብለዋል ፡ «የአስመሳይ (ሙናፍቅ) ሰው ምልክት ሦስት ነው ፡ ሲናገር ይዋሻል፤ ቃል ሲገባ ያፈርሳል፤ እምነት ሲጥሉበት ይክዳል፡፡» (በቡኻሪ የተዘገበ)

ነቢዮች እንዲህ ብለዋል ፡ «አላህ መንጋ አስጠብቆት በሚሞትበት ቀን መንጋውን (በኃላፊነቱ ስር ያሉትን) ያታለለ ሆኖ የሚሞትን ማንኛውንም ሰው፣ አላህ በርሱ ላይ ጀነትን ሐራም አድርጓል፡፡» (በሙስሊም የተዘገበ)

ነቢዮች ሲተላለፉ የተከመረ እህል አይና እጃቸውን ወደ ክምሩ ሰደዱ፤ እጃቸውን ሲያወጡ ጣቶቻቸው ረጥበው ስለነበር ለባለቤቱ እንዲህ አሉት፡ «የእህል ባለቤት ይኸ ምንድን ነው?» የአላህ መልክተኛ ሆይ! ዝናም ነክቶት ነው፣ አላቸው፡፡ «ታዲያ የረጠበውን ሰዎች ያዩት ዘንድ ከደረቁ በላይ አታደርገውም ናሯል? የሚያታልል ሰው ከእኔ ወገን አይደለም፡፡» (በሙስሊም የተዘገበ)

ነቢዮች ኡመታቸውን የአስትንጃክ (የመጸዳዳት) ሥርዓት አስተምረው ተውሐድን ሳያስተምሩት ቀሩ ተብሎ ፈጽሞ ሲታሰብ አይችልም፡፡ ለዚህም ነው ነቢዮች ፡ «ላ እላህ እልላላህ እስኪሉ ድረስ ሰዎችን እንዲዋጋቸው ታዝዣለሁ» ያሉት፡፡ (በቡኻሪ የተዘገበ) የተውሐድ እውነታ ንብረትና ነፍስን የተጠበቀ የሚያደርግ ነው፡፡

ኢማም ማሊክ ብን አነስ

<https://www.with-allah.com/am>

መልመጃ

1. ስነምግባርንና ተግባራትን የሚመለከቱ የዕባዳ አሻራዎች ፦ በጦሃራ - በሶላት - በዘካ - በጾም - በሐጅ ውስጥ ዋጂብ የሆነው ልክ ምንድነው?
2. የማይሰግድን ሰው ኢማን እንዴት ትመለከተዋለህ? መልስህን በማስረጃ አስደግፍ።
3. አንድ ሰው የሚሰግድ እየሆነ ሶላቱ ከመጥፎ ነገርና ከአኩይ ተግባር የማይከለክለው መሆኑ የሚታሰብ ነውን?
4. በአላህ ማመን ከልጆች፣ ከሚስት፣ ከዘመዶች፣ ከጎረቤቶችና ከሰዎች ሁሉ አያያዝ ጋር ያለው ግንኙነት እንዴት ይገለጻል?

<https://www.with-allah.com/am>

